

УКРАТКО

Мања штета без „Јужног тока” него од санкција Русији

Томислав Николић

Председник Србије Томислав Николић изјавио је да је тренутна ситуација са „Јужним током” веома неповољна по земљу и да му личи на игру мачке и миша Истока и Запада у којој је Србија колатерална штета, али да штете нису толике колике би биле да је Србија увела санкције Русији. „То већ личи на игру мачке и миша између Истока и Запада у којој ми страдамо са стране, колатерално, и ми морамо о томе да разговарамо озбиљно и са европским и са руским партнерима”, рекао је Николић на РТС-у. Он је навео да ће министри разговарати са руским партнерима о ситуацији у вези са „Јужним током” и да Србија никада не може да остане без енергената за зиму. „Толико нам и Русија дугује, јер и ми много трпимо због Русије. Штете које ћемо имати нису толике колике би биле да уведемо санкције Русији”, оценио је Николић. Танјуг

Антић: Вучић и Орбан разговарали о „Јужном току”

Министар рударства и енергетике Александар Антић изјавио је да је премијер Александар Вучић јуче разговарао са председником владе Мађарске Виктором Орбаном у вези са судбином „Јужног тока”. „Пратимо и анализирамо ситуацију и очекујемо да ћемо за викенд, када се премијер врати са седнице Савета безбедности, имати консултације, те да ћемо разјаснити нашу позицију наредних дана”, изјавио је Антић гостујући на РТС-у.

Могерини: ЕУ и НАТО ће анализирати отказивање

Земље Европске уније и НАТО анализираће руско отказивање изградње гасовода „Јужни ток”, рекла је висока представница за иностране послове и безбедност ЕУ Федерика Могерини. Она је, по доласку у седиште НАТО на састанак са министром иностраних послова алијансе, истакла да „наше земље морају да проанализирају ту одлуку Русије”, пренео је Тас. „Она (одлука) сведочи о неопходности повећања енергетске безбедности ЕУ, диверзификације, не само начина транспорта енергетских ресурса, него и извора за ЕУ”, рекла је Могеринијева. Танјуг

Додик: РС наставља припрему за изградњу

Од нашег дописника

Сарајево – Председник РС Милорад Додик верује да одлука о одустајању Русије од изградње гасовода „Јужни ток” није трајна, јер је у тај пројекат уложено много новца. „То није добра вест и није фер ово што ради ЕУ. Наравно да разумем шта су стратешки интереси и све ово је део политичке борбе Запада и Русије око Украјине”, рекао је Додик новинарима у Бањалуци. Он је поновио да је РС изградњом „Јужног тока” требало да заврши два важна питања – снабдевање гасом становништва и привреде и изградњу две термоелектране. „Сада је огроман проблем, губимо инвестиције од две милијарде евра, а РС на то није могла утицати ни на који начин”, казао је Додик напомињући да ће РС наставити да се припрема за изградњу гасовода „Јужни ток”, јер верује да ће до изградње доћи. Д. С.

Да ли Београд остаје

Србија је до сада важила за државу која лако може да превагне и на руску и на европску страну. Да ли се то променило одустајањем од „Јужног тока”?

Билборд „Гаспрома” у Београду

Одустајање Русије од „Јужног тока” није забринуло само српски енергетски сектор већ и творце спољне политике Београда, који морају да одлуче

да је ли куцнуо час за геополитички заокрет. Једни сматрају да се треба сасвим окренути ЕУ, други кажу да се ништа неће променити у односима са Русијом. Судећи по реакцији потпредсед-

нице Владе Србије Зоране Михајловић, званични Београд и Москва наставиће по старом. Упитана да ли се нешто мења у политичким односима Србије и Русије, Михајловићева за „Политику” каже: „Не уводимо сан-

кције. Ми смо мост повезивања, а не камен спотицања Русије и ЕУ.”

Да ли Београд губи положај „свинг државе” на западном Балкану? „Политика” је пре пола године цитирала немачке и европске политичаре који су

Љубинка Милинчић: Прича није завршена

Љубинка Милинчић, главни уредник српског издања листа „Русија данас”, каже за наш лист да, и поред изјаве руског председника Путина, нема говора о томе да се Москва повлачи са Балкана:

– Одустајање Русије од „Јужног тока” ни у ком случају не треба схватити као да Русија напушта Балкан и нема више никаквих интереса у Србији. Уосталом „Јужни ток” није изграђен, а Русија је и те како присутна, што смо у последњој деценији много пута могли да видимо. Овде ради мноштво руских компанија, међу којима је и велика нафтна компанија „Гаспром”. Овде је велика база Министарства за ванредне ситуације, а сасвим је сигурно да ће Русија, заједно с нама, реша-

вати проблеме који би могли настати у снабдевању гасом. Србија је „колатерална штета” у овом случају и Русија ће, као солидан партнер, сигурно учинити све да се та штета надокнади или бар минимализује. На крају крајева, овде ускоро почиње да ради и први руски медиј у нашем региону, што управо говори о томе да је Русија и те како заинтересована за Србију. Искрено речено, мислим и да прича о „Јужном току” још није завршена. Иако је руски председник човек који не доноси одлуке брзо и непромишљено, па их самим тим ретко и мења, чини ми се да је овде остављен простор да се настави са радом. Путин је рекао да се гасовод неће градити зато што Бугарска не дозвољава да про-

Европа ће молити Русе за гас

Са прве стране

Радови на „Јужном току” обустављени су у Бугарској због захтева Европске комисије да се на тај гасовод примене европска енергетска правила, која с друге стране нису примењена у случају „Северног тока”. За изградњу „Јужног тока” требало је да се откупи више од 8.000 хектара за 24 милиона евра. По последњим информацијама, откупљено је око 80 одсто земљишта, каже Љубинко Савић, секретар за енергетику ПКС.

– Одлука Русије, уколико је коначна, да одустане од „Јужног тока” огромна је штета за економију Србије, објашњава он и додаје да овај гасовод није зависио од Србије,

јер смо ми транзитна земља, али смо због политичке одлуке Русије да обустави пројекат остали без инвестиције од око две милијарде евра, која је требало да појача сигурност снабдевања гасом, истакао је Савић.

Коментаришући изјаву председника Путина, Савић каже, да се још не зна да ли је то реакција на притисак Европе, те да постоји вероватноћа да као што је сада донета одлука да се изађе из пројекта, тако изненада могу да се поправе односи ЕУ и Русије, и убрзано крене изградња.

Вредност инвестиције кроз Србију процењена је на две милијарде евра с тим што је руска страна у случају Србије договорила да она сама финансира цео пројекат, који би Србија отплаћивала од транзитне таксе. ¶

Михајловић: Не можемо тражити одштету од Руса

Хоћемо да будемо мост између Русије и Брисела, али од њихове одлуке зависи будућност „Јужног тока”. Влада Србије ће све учинити да и ове и наредне зиме буде довољно свих енергената, без обзира на то што Србија највише трпи због тога што се снабдева само из једног правца – изјавила је јуче потпредседница владе Зорана Михајловић, на ванредној конференцији за новинаре и истакла да треба сачекати 9. децембар за када је заказан нови састанак у Бриселу, где ће се разговарати о даљој судбини „Јужног тока”.

– Не верујем да је реч о крају пројекта „Јужни ток” – рекла је она и најавила да ће се већ у петак на седници владе разговарати шта може да се уради да Србији обезбеди други правац снабдевања.

– Србија није ништа лоше урадила,

нити је узроковала да дође до овакве одлуке. Премијер Србије Александар Вучић учинио је много да се постојећи енергетски споразум поправи – истакла је Михајловић и додала да је Србија до сада у радове на припреми градње Јужног тока” уложила око 30 милиона евра и да је највећи проблем за грађевинску оперативу која ће изгубити око пола милијарде евра.

Михајловићева је била категорична и објаснила да у уговору са НИС-ом не може ништа да се мења, али да у споразуму може да се поправи део око подземног складишта „Банатски Двор”.

Она је подсетила да је због лоше приватизације НИС-а покренуто питање одговорности, као и да је на нивоу МУП-а формирана радна група која треба да преиспита цео посао. Упитана да ли је руска страна испу-

Зорана Михајловић

нила своје обавезе из споразума, Михајловићева је навела да јесте, али да постоји могућност проширења постојећих капацитета складишта „Банатски Двор”, са садашњих 360 на 860 милиона кубика гаса. На питање може ли Србија да тражи неку одштету од руске стране због неиспуњавања обавезе градње „Јужног тока”, Михајловићева је рекла да, ако се прочита споразум, схватиће се да ништа слично српска страна није предвидела када је преговарала.

Ј. Петровић-Стојановић

Шта нам је алтернатива?

И док још постоји нада да је Путинова изјава још један покушај да се изврши притисак на Бугарску не би ли кренула с градњом, Србија би, ако хоће сигурно снабдевање гасом из другог правца, морала да се окрене идеји старој више од 20 година, а то је изградња магистралног гасовода Ниш–Димитровград.

Осим разних студија изводљивости и два званична међудржавна документа која су 2010. и 2012. потписале Србија и Бугарска, на терену се није далеко одмакло. При том Димитровград, Пирот, Бела Паланка и Ниш у изградњи гасовода виде развојну шансу, а стручњаци стабилнију снабдевеност Србије гасом.

Двосмерни гасовод дуг 180 километара од чворишта у Дупници близу Софије улазио би у Србију код Димитровграда. Повезивао би даље Пирот, Белу Паланку и Ниш, одакле би се рачвао ка Зајечару и Прахову.

– Свако снабдевање са друге стране, чак и од неког другог испоручиоца гаса не само од Руса корисно је за државу. Како до тога доћи у овој ситуацији када држава нема новца за његову изградњу доводи у питање када ће то све бити, каже председник Удружења за гас Србије Војислав Вулетић.

Бугарска је бесповратна средства за трасу од Софије до границе, добила из европских фондова, што за Србију не важи, она је морала сама да се снађе за новац.

Интерес Бугарске је да на овај начин обезбеди транспорт гаса и да од тога наплати таксе за транспорт. Интерес Србије је већи, јер би повећао енергетску безбедност Србије, а и Србија би учествовала у транспорту гаса за одређене регионе.

без друге столице

тврдили да је Србија држава која лако може да превagne и на руску и на европску страну и да зато Брисел мора да се усредсреди на пријем Србије у ЕУ. Исти експерти су тада повлачили и следећу паралелу: да Бугарска није „преурањено” ушла у ЕУ, данас би била као Србија, „између Европе и Русије”.

Шта се сада мења?
Бриселу је и даље важно да сваку земљу кандидата придобије за дипломатски рат против Кремља и сада би са те стране требало очекивати још јачи притисак. Прекјучерашња изјава председника Русије Владимира Путина о прекиду пројекта „Јужни ток” била је хладан туш за Београд, а сада би могао да уследи и један из Брисела питањем: зашто сада не подржите европску политику према Москви?

Јосип Јуратовић, посланик Социјалдемократске партије Немачке у Бундестагу, каже за „Политику” да таквог притиска на Београд неће бити јер су сви свесни да Србија не може Русији да уведе санкције на начин на који су то урадиле земље ЕУ.

„Положај Србије се у ЕУ неће мењати јер је Србија и са ’Јужним током’ и без њега битна земља региона – од ње зависи стабилност западног Балкана, а тиме и Европе. Она треба да испуни критеријуме и што пре уђе у ЕУ и било би неразумно отежава-

ти српски улазак у ЕУ додатним критеријумима”, додаје Јуратовић, члан странке која влада у коалицији са демокришћанима Ангеле Меркел.

Како објашњава Бодо Вебер, стручњак за Балкан из немачког Савета за политичку демократизацију, за Немачку је одустајање од „Јужног тока” добра вест за односе између Србије и ЕУ:

И са „Јужним током” и без њега, Србија је битна земља региона од које зависи стабилност западног Балкана: Јосип Јуратовић, посланик у Бундестагу

„Тај пројекат је стварао економску зависност Србије од Русије, а то значи и доминантан руски политички утицај у Србији. Сада је то решено. Мислим да је премијер Александар Вучић у августу убедио Меркелову да Србија тежи чланству ка ЕУ и ту више нема никаквих дилема”, оцењује Вебер.

Филип Ејдус, доцент на Факултету политичких наука и заговорник уласка Србије у НАТО, оцењује да вест о „Јужном току” представља „последње

звоно за узбуну да се Србија одлучно окрене ка Европи и Западу, где припада не само географски и геополитички већ и вредносно”.

„Грађани ће по ко зна који пут морати да плате високу цену катастрофалне политике ’балансирања између Истока и Запада’, а они који су у њихово име направили рачун – правиће се, по обичају, луди”, каже Ејдус за наш лист.

Слично размишљају и у Центру за евроатлантске студије Јелене Милић. Они су насловом свог саопштења „После краха ’Јужног тока’ – правац Запад” изrekli суштину свог става. Први корак Србије, по њима, требало би да буде придруживање санкцијама ЕУ Русији.

Атлантисти у Србији једва су дочекали да кажу да је ово идеална прилика да се окренемо НАТО-у и ЕУ, али то би била катастрофа за Србију, каже Драган Петровић, виши научни сарадник београдског Института за међународну политику и привреду. Петровић сматра да одлука о „Јужном току” неће довести до промена у спољној политици Београда, коју он описује као „уравнотежену” и „одмерену”: „Ништа се није променило у руском односу према нама јер је Србија руски геополитички приоритет на Балкану и Руси су веома пријатељски расположени према нама.”

Путин уопште није сасвим одустао

од ’Јужног тока’. Оно што треба знати јесте да је Русија потврдила ’Плави ток’, који ће преносити гас из Русије у Турску, као и изградњу цевовода до Грчке, што значи да ће она и даље остваривати велики утицај у региону”, додаје Петровић.

На ово се наставља и Александар Митић, председник Центра за стратешке алтернативе, наводећи да је Москва договором са Анкаром направила маневар који ће ојачати улогу Турске.

„Русији је Турска потребна као конструктиван играч. Ближе везе Русије и Турске ће умањити геополитичку улогу САД и нарочито ЕУ која ће на крају бити највећи губитник”, оцењује Митић, додајући да нема никакве дилеме да ће Русија наставити да шири свој утицај на Балкану.

Митић сматра да не постоји никаква назнака да ће Србија изгубити у Русији моћног савезника на светској политичкој сцени. Он оцењује да је „торпедовањем пројекта ’Јужни ток’, Запад Србији зарео геополитички и економски нож у леђа”. Већ шест година, додаје он, спрега Вашингтона, Брисела и дела власти у Београду предано је радила да омете изградњу пројекта који је Србији могао да драматично побољша иначе очајну геополитичку позицију.

Јелена Стевановић
Биљана Баковић

Јужни ток нема алтернативу

У четири земље, чланице ЕУ, чије су петрохемијске компаније кључни партнери руског „Гаспрома”, а чији су највећи акционари, упркос декларисаној и спроведеној приватизацији државе – Француска, Италија, Немачка и Аустрија – влада недоумица, са каквом ће се будућношћу суочити, али не и да ли ће бити реализован „Јужни ток” који би са југоисточног крила Европе требало да снабдева ту континенталну заједницу.

„Не поставља се питање да ли ће пројекат бити обустављен, већ како ће бити настављен”, речено је аутору ових редова у централу аустријског концерна ОМВ чији су главни акционари холдинг аустријске подржављене индустрије (ОЕИАГ) са 31 одсто акција и државни нафтни концерн Уједињених Арапских Емирата (ИПИК) у власништву 24,9 одсто деоница, са седиштем у Абу Дабију. Аустријски концерн је, подсећања ради, на иницијативу канцелара Вернера Фајмана, потписао уговор са „Гаспромом” о изградњи аустријског дела „Јужног тока” минулог јуна, усред украјинске кризе,

Герхард Ројс

ОМВ: Неопходан компромис

Евентуална иницијатива за компромис могла би да потекне са састанка Европске комисије, заказаног за 9. децембар. Одлука би могла да се наслуте из поруке коју је шеф концерна ОМВ Герхард Ројс јуче упutio из Букурешта, где је присуствовао јубилеју аустријског преузимања румунског концерна „Петром”: „Европи је потребан јужни гасовод, ма како се он звао и ко био већински власник... Европа је пет деценија успешно сарађивала са Русијом и тако ће и остати – било украјинске кризе, било неке друге, гас не би смео да послужи као средство за политичке притиске и надметања.”

упркос жестоком противљењу Европске комисије.

Одлука руског председника Владимира Владимировича Путина да се обустави градња „Јужног тока” не узима се „здроаво за готово” ни у једној од четири земље, мада је и први човек „Гаспрома” Александар Милер потврдио да је одлука Путина коначна. Надлежни су, махом, у првим реакцијама истакли да је овде реч само о „новом поглављу у натезању Брисела и Москве”, које не би требало да наведе на закључак да ће снабдевање гасом европске заједнице држава са југа континента бити одложено ад акта.

У редакцији немачког политичког недељника „Шпигла”, колеге су предпочиле аутору ових редова шта се мисли у Берлину, али и у Лудвигсхафену, на Рајни, у централу највећег светског хемијског концерна БАСФ, који преко свог петрохемијског холдинга „Винтерсхал” учествује са 15 одсто капитала и акција у изградњи „Јужног тока”: „Брисел је дуго покушавао да осујети руски ’Гаспром’ да као акционар са 50 одсто деоница контролише ’Јужни ток’... Све је то само посредно повезано са украјинском кризом. Не би требало заборавити да је бивши европски комесар за енергетику Гинтер Етингер у неколико наврата изјавио да ће омести Русију колико год је то у његовој моћи и да неће препустити Москви ’да влада’ још једним гасоводом”.

„Ако се узме у обзир да су највећи акционари ’Јужног тока’, уз руски ’Гаспром’ и немачки БАСФ, италијанска петрохемијска компанија ЕНИ са 20 одсто акција и енергетски концерн ЕДФ са 15 одсто деоница, где је већински акционар Република Француска, постаје јасно да Брисел није довољно моћан да спречи изградњу ’Јужног тока’”, каже се у кабинету аустријског вицеканцелара Рајнхолда Митерленера и додаје: „Када би се настали проблеми сагледали ’хладне главе’, постало би јасно да Брисел може само једно да захтева – да уместо ’Гаспрома’ главни руски акционар постане нека друга, или нова компанија, која не би била истовремено произвођач гаса и већински власник гасовода. А то је изводљиво.”

Аустријски вицеканцелар је јуче у обраћању представницима штампе изјавио: „Ово је нешто што би требало расправити (решити) у преговорима (са Русијом и ЕУ).”

Милош Казимировић

УВОДНИК

Никола Тркља

Завртање руке Путину

За љубав је потребно двоје, рекао је пре два месеца Владимир Путин, а јуче је у Турској само констатовао да други партнер нема жељу да сарађује, да је веза пукла и да је „Јужни ток” завршена прича. Као што нема вајде од једностране љубави тако смо чак и ми знали да од гасовода нема ништа ако га одбије Европска унија. У тој причи је од почетка било разних клипова и димних бомби марке „Набуко”, али је ЕУ тек пролетос почела озбиљније да затеже, тражећи ревизију уговора, да би на крају заборавили Бугарима да довозе цеви. Шта им је староно сметало сазнали смо кад је званични Вашингтон поручио да се „одмах прекину склопљени прљави послови који повећавају зависност од једног извора снабдевања енергијом”. Американци су први схватили опасност од „Јужног тока”. Замислите само да је изграђен и да се Европљани греју. Онда би Руси комотно могли да заврну вентил Украјини и тако „стабилизују“ тамошње стање за две-три хладније зиме.

Завртање руке Путину није само преко гасовода и санкцијама. Москва своју моћ добрим делом црпи из земље па је за само неколико месеци оборена цена нафте и тако смањен доток пара у кремаљске ризнице. Ипак, просто је необично са каквим су усхићењем неки у Србији дочекали Путинов ферман из Стамбола. „Руси нас још једном издадоше, Динкић испаде визионар, ово је још један доказ исправне Чедине политике, цаба смо киснули на парад”... јављали су ботови на мрежама. Као да је „Јужни ток” прављен само због Србије и као да су Руси, а не ЕУ, прекинули пројекат. У том виртуелном ликовану било је свега – и политичке таштине и волунтаризма и незнања. А чини се да да ту има и неког исконског анимозитета према Русима.

Свако има право на анимозитете и симпатије, али оно чега нема јесте економска рачуница. Не треба бити стручњак па закључити да би „Јужни ток” био користан за све, а готово за Бугарску и Србију. Али кога брига за то, важна је политичка мантра. Треба разврнути споразум о продаји НИС-а, јер смо га, ето, поклонили Русима. НИС је продат за 400 милиона плус две милијарде за инвестиције. У рафинерије је уложено знатно више од те суме, а држава, иако власник 49 одсто, добија далеко више пара него кад је био у целисти српски. То је рачуница коју не признају они који сматрају да смо поклонили и монопол на нафту и тржиште. Па зар нисмо то урадили са дуваном, шећером, цементом, челиком, а пробали смо и са бакром и златом. И ту смо продали тржиште а неким и законом гарантовали монопол. Уосталом, зар две трећине дућана у Србији не држе Хрвати, Словенци, Белгијанци? И? Дакле није проблем монопол. Проблем је када монопол имају Руси. Да не буде забуне, не навијам ја за Русе него за нас. Кад су уводили санкције Русији на овом месту сам написао да ће највише користи имати Турци. Осим пространог руског тржишта за њихово поврће, сада добијају јефтинији гас, два складишта и један гасовод... А ми можемо и даље да наставимо да навијамо за Америке и Русе. Наравно, у корист наше штете.

Торшин: За „Јужни ток” никад није касно

Одлука о обустави градње гасовода „Јужни ток” највероватније је привремена, изјавио је јуче први заменик председника Савета Федерације РФ Александар Торшин, истичући да за тај пројекат никад није касно. „Мислим да је ова одлука привремена”, рекао је Торшин новинарима у Патријаршији СПЦ, где је добио Орден Светог краља Милутина, истичући да, и ако не буде „Јужног тока”, постоје велике могућности за сарадњу Србије и Русије у многим другим областима.

Танјуг

РЕАГОВАЊА

Дачић: Надамо се договору Русије и ЕУ

Брисел – Шеф српске дипломатије Ивица Дачић изјавио је јуче у Бриселу да се Србија нада да ће накондним разговорима ипак доћи до нагодбе између ЕУ и Русије о изградњи гасовода „Јужни ток”.

Србија, како је рекао, позива да се преиспита могућност изградње „Јужног тока”, јер је много пажње и труда уложила и зато не може лако да се одрекне тог алтернативног правца снабдевања гасом. Дачић је рекао да је то ствар нагодбе великих земаља и да Србија нити је утицала нити може посебно утицати на то.

Бета

Њујорк тајмс: Пораз Путина

Њујорк – У ретком „дипломатском поразу”, руски председник Владимир Путин преусмерава гасовод ка Турској, а „неуспех” у изградњи „Јужног тока” представља као „губитак за Европу”, кривећи Брисел за непопустљивост, оцењује јуче „Њујорк тајмс”. Тај лист, у тексту објављеном на насловној страни, оцењује да је „гран-

диозан пројекат” изгубљен као жртва растућих „затрованих” односа Русије са Западом.

Одлука о прекиду пројекта „Јужни ток” такође је и ретка победа за ЕУ и САД, које су ове године углавном беспомоћно посматрале анексију Крима и јачање сепаратиста на истоку Украјине, наводи лист. Али, „ако постоји победник у овом случају, то је Турска”.

Бета

Тадић: Одмах почети преговоре са Москвом

Председник Социјалдемократске странке Борис Тадић уверен је да ће пројекат „Јужни ток” бити настављен и да највиши српски званичници треба да разговарају са Русијом о томе. „Верујем да ово није крај ’Јужног тока’. Треба учинити све да до њега дође. То, наравно, није у надлежности и моћи Србије, већ у односима ЕУ и Русије”, рекао је Тадић.

„Моја сугестија и препорука влади и председнику државе је да одмах уђу у разговоре са председником Русије о алтернативним решењима. Могуће је да Србија добије неку врсту задовољења, надокнаде за оно што није остварено изградњом ’Јужног тока’”, рекао је Тадић.

Бета

